

4. Петлюра С. Статті, листи, документи. – Нью-Йорк, 1956. – Т. 1. – 480 с.

5. Політична історія України. XX століття : У 6 т. / Редкол. : І. Ф. Курас (голова) та ін. – К. : Генеза, 2002-2003. – Т. 2 : Революція в Україні : політико-державні моделі та реалії (1917-1920) / В. Ф. Солдатенко (кер.), В. Ф. Верстюк. – К. : Генеза, 2003. – 488 с.

Томенко Я.

(наук. кер. – доц. Лобач К. В.)

студент V курсу історичного факультету

*Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

ВАЛЛІЙСЬКИЙ РУХ ЗА СУВЕРЕНІЗАЦІЮ

Дивлячись на сучасні обставини на сході нашої країни, іноді задаєшся питанням: чи можна було вирішити даний конфлікт цивілізовано без крові, без війни а на основі виключно політичного протистояння. Таким прикладом, на мою думку, може бути Уельс і валлійці (кельтський народ, що населяє Уельс. Древня їх назва – «кімри» (по-валлійська означає «співвітчизники»), в даний час є також самоназвою валлійців.), згаданий мною народ за свою історію довгий час не мав навіть власної столиці, був завойований ще в XIII столітті норманами, а останню велику збройну спробу відновити незалежність робив у XV столітті (повстання Оуайна Гліндура). З тих пір валлійці втрачали свою ідентичну мову і право, а Уельс нерозривно пов'язувався англійською нацією як її невід'ємна частина (наприклад, спадкоємця англійського престолу титулується як Принц Уельський).

Значні зміни в соціальному, культурному та політичному житті цього народу відіграла промислова революція та відкриття вугільних копалин у долинах Сінону й Ронди. Приток туди найманих робітників з усіх герцогств Уельсу, а також Ірландії та Шотландії, сприяв консолідації валлійського суспільства і призвів до зменшення населення в сільських районах. Ріст населення тоді перевищив 20%. Демографічні зміни вплинули на мовну ситуацію. Відсоток валлійськомовних людей в долині Ронди з 64% у 1901 р. лише за десять років знизився до 55%. Аналогічні тенденції прослідковувалися всюди в Південному Уельсі. Лейбористська партія витіснила в Уельсі Ліберальну після Першої світової війни, особливо це стосувалося індустріалізованих долин Південного Уельсу. Першого члена парламенту від Лейбористської партії Кейра Гарді було обрано 1900 року від валлійського округу Мертгір-Тідвіл та Абердер.

Плайд Кермі (партія Уельсу), що виникла в 1925 р., стала першою партією, яка відстоювала інтереси валлійців. Партія Уельсу від часу свого утворення послідовно бореться за самоврядування краю, за збереження

валлійської культури, мови і традицій, веде довгу і наполегливу політичну боротьбу. Її засадничі принципи: відділення Уельсу від Великобританії; узаконення двомовності; впровадження у валлійське суспільство концепцій громадянського націоналізму. На ранніх періодах своєї діяльності Plaid Cymru брала участь практично у всіх виборах, вважаючи за краще робити акцент на пропаганді валлійської мови та культури. Під час Другої світової війни діяльність партії змусила уряд Великобританії висловлювати припущення, що цю організацію як прикриття можуть використовувати німецькі шпигуни. Окрім того, тодішній лідер партії Сондерс Льюїс ще в 1936 р. позитивно оцінював діяльність Адольфа Гітлера, заявивши, що «він швидко виконав свою обіцянку і повністю знищив фінансове засилля євреїв в економіці Німеччини» [2]. Все це послужило причиною розколу партії, у результаті якого було утворено Уельський республіканський рух.

Посилення націоналістичних настроїв в Уельсі припало на другу половину 60-х р. [3]: У 1966 році «Партія Уельсу» здобула перемогу на довиборах, її член Гвінвор Еванс був вперше обраний депутатом парламенту, отримавши більшість голосів у виборчому окрузі Кармартен. Здобутком парламентської діяльності партії стало прийняття британським парламентом Акту про валлійську мову, який закріпив її використання в державних установах регіону. З 1974 р. партія постійно представлена в Палаті громад британського парламенту. Зараз партія має чотири місця у Вестмінстерій два мандати в європейському парламенті. 1999 р. було встановлено Національну асамблею Уельсу, яка має право визначати як витрачаються кошти, виділені бюджетом на Уельс.

На конференції делегатів Plaid Cymru в 2003 р. в Кардіффі односторонньо було підтримано заяву про основний політичний пріоритет партії – боротьбі за незалежність Уельсу. Однак, у виступі лідера партії Іейана Вин Джонса не прозвучало слово «незалежність», замінене на більш нейтральне «самоврядування». Джонс резюмував результати процесу еволюції політичної системи – передачі частини повноважень парламенту Великобританії місцевим законодавчим органам Шотландії, Північної Ірландії та Уельсу, сказавши, що останні не набули достатньо влади.

Акт про уряд Уельсу 2006 р. реформував Національну асамблею Уельсу й розширив її права. Була створена виконавча гілка влади, підзвітна законодавчій. Після успішного референдуму 2011 р. Національна асамблея отримала нові повноваження. Партія Уельсу вперше у своїй історії заявила про те, що буде боротися за незалежність Валлії. Таке рішення односторонньо підтримали делегати конференції партії, які зібралися в столиці краю – місті Кардіффі.

Як ми можемо побачити валлійський рух за суверенізацію ще незавершений, однак він має свої завоювання. Його шлях не був легким. Але слугує прикладом того як методами партійної боротьби та широкого громадського руху, не виходячи за межі правового поля, вирішувати складні національні питання.

Література:

1. Девід Северс /BBC /waleshistory/ Нова нація? Дорога до валлійської Асамблеї: перша половина 20-го століття [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://web.archive.org/web/20041024124821/http://www.bbc.co.uk/wales/history/sites/nation/pages/new_nation01.shtml
2. Джошуа Розенберг // Politics '97 pages, BBC //Політика передачі повноважень партійна політика // The Politics of Devolution Partypolicy. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/news/special/politics97/devolution/wales/briefing/partypolicy.shtml>
3. Носов В.А // Валлійський сепаратизм, боротьба за незалежність Уэльса // Конфліктолог 2006 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://conflictologist.org/valliiskij-separatism.htm>
4. Офіційна сторінка Партії Уэльсу // OurHistory[Електронний ресурс] –Режим доступу: <https://www.partyof.wales/our-history/>
5. Протокол засідання англійського парламенту, де цитуються ці слова Льюїса // www.parliament.uk/GovernmentofWalesAct1998 [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmhansrd/vo011205/halltext/11205h02.htm>

Удовиченко Н.В.

(наук. кер. – доц. Лобач К.В.)

*студентка III курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

**СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

З моменту набуття незалежності Україна перебуває на шляху демократичних перетворень – удосконалення наявних та запровадження нових основ демократії. Необхідною умовою для успішної демократизації є налагодження ефективної співпраці з інститутами громадянського суспільства. Під терміном «інститути громадянського суспільства» ми розуміємо розгалужену мережу автономних стосовно держави, добровільних об'єднань громадян, що характеризуються високим рівнем суспільної свідомості та політичної культури, діяльність яких спрямована на забезпечення особистих, політико-економічних, соціально-культурних та інших прав і свобод кожного громадянина [1].

Становлення громадянського суспільства та його вплив на формування державної політики досліджено в працях А. Дюркгейма, Г. Спенсера, Н.Лумана. Р.Дарендорф дослідив суть соціального конфлікту, де розділив соціальні позиції та ролі у суспільстві. Л.Зідентоп визначив роль демократії у суспільному розвитку та розглянув поняття демократичної культури.